

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

nároží. Jáma, která plnila patrně určitou technologickou funkci při stavbě „paláce“, byla asi těsně před zahájením stavby zasypaná, její výplň byla v horní části zpevněna maltovým pasem a poté překryta zdí „paláce“. Vzhledem k datování nejmladší keramiky ze zásypu jámy 346 lze stavbu „paláce“ klást nejspíše až do pokročilé 2. poloviny 9. století.

Cennou stratigrafickou situaci se podařilo dokumentovat v těsném východním sousedství „paláce“, kde paralelně s východní stěnou stavby probíhal (palisádový?) žlab z doby současné s palácem nebo ji těsně následující. Jeho linii respektovala skupina hrobů, které patří patrně k nejmladším středohradištním hrobům v Mikulčicích (srov. Kouřil 2006). Naopak hroby uvnitř „paláce“ se zdají být starší než vlastní stavba.

Poloha „paláce“ jako původně asi nejvyšší přirozené místo akropole a celé mikulčické aglomerace hrálo s velkou pravděpodobností významnou roli v urbanismu předvelkomoravského i velkomoravského osídlení lokality. V této souvislosti nelze vyloučit ani možnou sakrální funkci místa, kterou s menší či větší mírou fantazie předpokládali L. Konečný (1978) a Z. Klanica (1988). Bližší určení funkce stavby je otázkou celkového vyhodnocení výzkumu a zpracování problematiky residenčních staveb raného středověku.

Lumír Poláček, Jaroslav Škojec

Literatura

Klanica, Z. 1988: Slovanský templ, palác a kostel. In: *Rodná země. Sborník k 100. výročí Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně a k 60. narozeninám PhDr. Vladimíra Nekudy, CSc.* Brno, 156–167.

Konečný, L. 1978: Emporové rotundy s válcovou věží. *Umění* 26, 385–408.

Kouřil, P. 2006: Zu einigen Äußerungen der materiellen Nomadenkultur auf dem Mikulčicer Burgwall. *Přehled výzkumů* 47, 69–76.

Poláček, L. 2010: Die Kirchen von Mikulčice aus siedlungsarchäologischer Sicht. In: L. Poláček, J. Maříková-Kubková (eds.): *Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle. Internationale Tagungen in Mikulčice VIII*, Brno, 31–55.

Poulik, J. 1975: *Mikulčice. Sídlo a pevnost knížat velkomoravských*. Praha.

Resumé

Burgwall Mikulčice-Valy, Hauptburg, Grabung „Palast 2010“ (Nr. 86). Alt- und mittelburgwallzeitliche Periode. Burgwall, Siedlung, Gruber. Überprüfungsgrabung.

MIKULČICE (OKR. HODONÍN)

Intravilán obce, p. č. 19. Raný středověk až novověk. Sídliště, vesnice, usedlost. Záchranný výzkum.

Od června do září 2009 proběhl záchranný archeologický výzkum na pozemku p. č. 19 v centru obce Mikulčice, který byl vyvolán stavbou rodinného domu manželů Svobodových. Plošný odkryv se uskutečnil v dvorní části někdejší zemědělské usedlosti, kolem souřadnice 48°49'5.721"N a 17°3'9.564"E (WGS-84). V květnu a

červnu 2010 pokračoval výzkum dokumentací při výkopu přípojek inženýrských sítí.

Při výzkumu se podařilo zachytit pravěké i raně středověké osídlení, zastoupené převážně keramikou obsaženou v mocné kulturní vrstvě, spočívající na písčitém podloží (srov. kapitola Doba bronzová, Doba železná). Lokálně byl zaznamenán i výskyt většího množství drobných fragmentů surového jantaru. Zahloubené sídlištní objekty se zde ve větší míře vyskytují již od přelomu 12. a 13. století. Ve zkoumaném prostoru se dále podařilo objevit z pozdního středověku až raného novověku dvě zahloubené stavby, zásobní jámy a řadu dalších drobnějších zahloubených objektů. Jedna pozdně středověká zásobní jáma, z poloviny zasahující pod sousední dům, obsahovala drobnou plastiku koníka z jemně plavené hlíny (obr. 80). Z výzkumu pocházejí také 2 pražské groše Václava II. a neporušený džbán ze 14.–15. století.

Ve výkopu pro kanalizační přípojku se podařilo objevit soubor gotických a renesančních kachlů. Kachle pocházejí minimálně ze dvou kamen. Většinu tvoří renesanční komorové kachle, jejichž čelní vyhřívací stěny zdobil reliéf s heraldickým motivem. Jedná se patrně o upravený erb vladyckého rodu Prusinovských z Víckova. Římsové kachle jsou doplněny cimbuřím. Komorové reliéfní kachle doprovázely zlomky kachlů nádobkových. celý soubor lze datovat již do 16. století. Několika zlomky a jedním rohovým kachlem jsou zastoupena kamna gotická. Kachle s motivem sv. Jiří, který sedí v sedle koně a kopím probodává draka, je možné datovat do 15. století.

Dále výkopy přípojek narušily mělké základy obytné části raně novověkého domu, vyzděné z nepálených cihel, a novověký zaklenutý sklep z pálených cihel.

František Kostrouch

Resumé

Mikulčice (Bez. Hodonín), Innenbereich der Gemeinde, Parz. Nr. 19. Frühmittelalter – Neuzeit. Siedlung, Dorf – Bauernhof. Rettungsgrabung.

MIKULČICE (OKR. HODONÍN)

„Trapíkov“. Středohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

V priebehu mesiacov máj, jún, november a december roku 2010 realizovala mikulčická expozitúra Archeologického ústavu AV ČR Brno, v. v. i. predstihový archeologický výskum na polohe „Trapíkov“ v katastri obce Mikulčice (plocha M17). Potrebu výskumu na uvedenej polohe vyvolal stavebný zámer Archeologického ústavu AV ČR Brno, v. v. i. V dotknutom priestore je plánovaná výstavba novej budovy mikulčickej expozitúry Archeologického ústavu Brno. Z hľadiska geológie a geomorfológie skúmaného priestoru je rozhodujúca skutočnosť, že sa nachádza na pieskovej dune uprostred údolnej nivy rieky Moravy. Duna „Trapíkov“ leží 1 km západne od archeologického náleziska Mikulčice – Valy (Poláček, Škojec, Havlíček 2005). Z hľadiska historických interpretácií ide teda o priestor, ktorý prestavoval najbližšie hospodárske zázemie včasnostredovekej sídliskovej aglomerácie Mikulčice-Valy (Hladík v tlači; Poláček 2008).